

TECT

1. Держава східних слов'ян
була утворена:

А. III ст.

Б. VI ст.

В. IX ст.

Г. XIII ст.

2. Порядок збору данини на

Русі:

А. віче

Б. устав

В. погост

Г. митний збір

3. Розгромив Волзьку
Булгарію і Хозарський
Каганат:

А. Олег

Б. Ігор

В. Святослав

Г. Ярослав

4. Смерть якого з князів
описав літописець словами:
“Чужих бажаючи своєю
погубив” :

А. Олег

Б. Ігор

В. Святослав

Г. Ярослав

5.

1. Ольга	А. 980-1015
2. Володимир	Б. 1078-1093
3. Олег	В. 944-964
4. Всеволод	Г. 882-912
	Д. 1019-1054

6.

Хронологія

А. Битва на Калці

Б. Обрання митрополита

Іларіона

В. княжіння Аскольда

Г. Любецький з'їзд

**Галицько-Волинська
Держава. Монгольська
Навала**

ЛОГІКА ВИКЛАДУ

1. Об'єднання Галицького та Волинського князівств. Князювання Данила Романовича.
2. Монгольська навала на південно-західні землі Русі.
3. Галицько-Волинська держава за нащадків Данила Романовича.
4. Розвиток суспільно-політичного та господарського життя.
5. Культура Галицько-Волинської держави.

Галицько-Волинське князівство (ГВК)

Галицьке та Волинське князівства напередодні об'єднання

Галицьке князівство	Волинське князівство
<p>— Засноване в <i>другій половині XI ст.</i> онуком Ярослава Мудрого Ростиславом Володимировичем.</p> <p>Територія: Прикарпаття, Верхнє Подністров'я.</p> <p>— Сильна боярська влада — олігархія (влада небагатьох) заможних людей.</p> <p>— Розквіт Галицького князівства за правління <i>Ярослава Осмомисла (1152–1187 рр.)</i>, який мав великий авторитет на Русі.</p> <p>Основні заходи правління:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) боротьба проти боярської опозиції; 2) розширення території князівства шляхом приєднання землі між Карпатами та Дністром, пониззя Дунаю; 3) будівництво й укріплення міст; 4) спорудження Успенського собору у Галичі (1153–1177 рр.); 5) боротьба проти половців у союзі з іншими князями; 6) участь у боротьбі за Київ; 7) укладення союзницького договору з Угорщиною; дружні відносини з Візантією та Священною Римською імперією. <p>Династія припинилася після смерті Ярославового сина Володимира у <i>1198 р.</i></p>	<p>— До середини XII ст. вважалося вотчиною київських князів. Набуло самостійності у <i>1135 р.</i> за правління правнука Володимира Мономаха — <i>Мстислава Ізяславича</i>, який разом зі своїм батьком започаткував місцеву династію.</p> <p>Територія: басейн правих притоків Прип'яті, Західного Бугу.</p> <p>— Із <i>1170 р.</i> — князювання <i>Романа Мстиславича</i>.</p> <p>Основні заходи правління:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) послідовне й рішуче обмеження сваволі бояр; 2) <i>1188 р.</i> — перша спроба захопити Галицьке князівство (безуспішна); 3) <i>1199 р.</i> — об'єднання Галицького та Волинського князівств після смерті галицького князя Володимира Ярославича в єдину державу зі столицею у Галичі

Ярослав Осмомисл (1152-1187)

“Високо сидиш на на златокованім престолі, підперши гори угорській”

- розширив кордонів Галицького князівства аж до гирла Дністра;
- встановив добросусідські відносини з *Угорщиною, Польщею та Візантією*, з одного боку, й найвпливовішими *руськими князями* – з іншого, що забезпечило мир Галицькій землі та **сприяло розвитку господарства.**

РОМАН МСТИСЛАВИЧ (1199-1205)

- Придушив боярський сепаратизм
- Зміцнив централізацію влади *«дотримання доброго порядку на Русі»*
- У 1202р. Завоювавши Київ був обраний ПОЖИТТЄВИМ великим князем київським

Після смерті Р.М. –
боярська смута

1199р. – об'єднання Галицького і
Волинського князівств після
смерті Володимира Ярославича.

Наслідок: утворення нового
геополітичного утворення – ГВД.

Столиця: м. Галич.

Правитель: Роман Мстиславич

Галицько-Волинська держава за Романа Мстиславича (1199 р.)
 Території, які тимчасово належали Галицько-Волинській державі
 Інші руські землі
 Найбільші міста, засновані Данилом Галицьким
 Кордони Галицько-Волинської держави за Юрія Львовича (1301 р.)

БОЯРСЬКА СМУТА (1205-1238)

Бо́яри — збірна назва представників правлячого стану на Русі.

Основні події:

- ❖ **Розпада на 2 частини** (*Волинське* – Анна з дітьми Данилом та Васильком, *Галицьке* – боярська республіка)
- ❖ **1219-38 рр.** – боротьба Данила Романовича за **«Батьківську спадщину»**

Правління Данила /Романовича/ Галицького (1238-1264)

- До 1269р. правив спільно з братом: *Данило* – Галичина, *Василько* – Волинь.
- 1240 р. – оволодів Києвом, залишивши там свого намісника (**воєвода Дмитро**)
- 1245р. – Ярославська битва: *переміг війська поляків і галицьких бояр* – > *остаточне придушення опозиції*
- Столиця: м. Холм, з **1256 – Львів**.
- Створив регулярну армію
- 1253 – був **коронований** Папою Римським
- *Визнав ординський протекторат, для уникнення розорення земель*

Галицько-Волинське князівство

Галицько-Волинське князівство в 1199 р.

Резиденція Данила Романовича

Межа територій, залежних від Галицько-Волинського князівства за правління Данила Романовича

Галицько-Волинське князівство на початку XIV ст.

МОНГОЛЬСЬКЕ ЗАВОЮВАННЯ РУСИ

В кін. XII ст. в Центральній Азії постає Монгольська держава на чолі з Чингіз-ханом

1223р. – битва на Калці: перше зіткнення русичів з монголами > розгром русько-половецьких військ

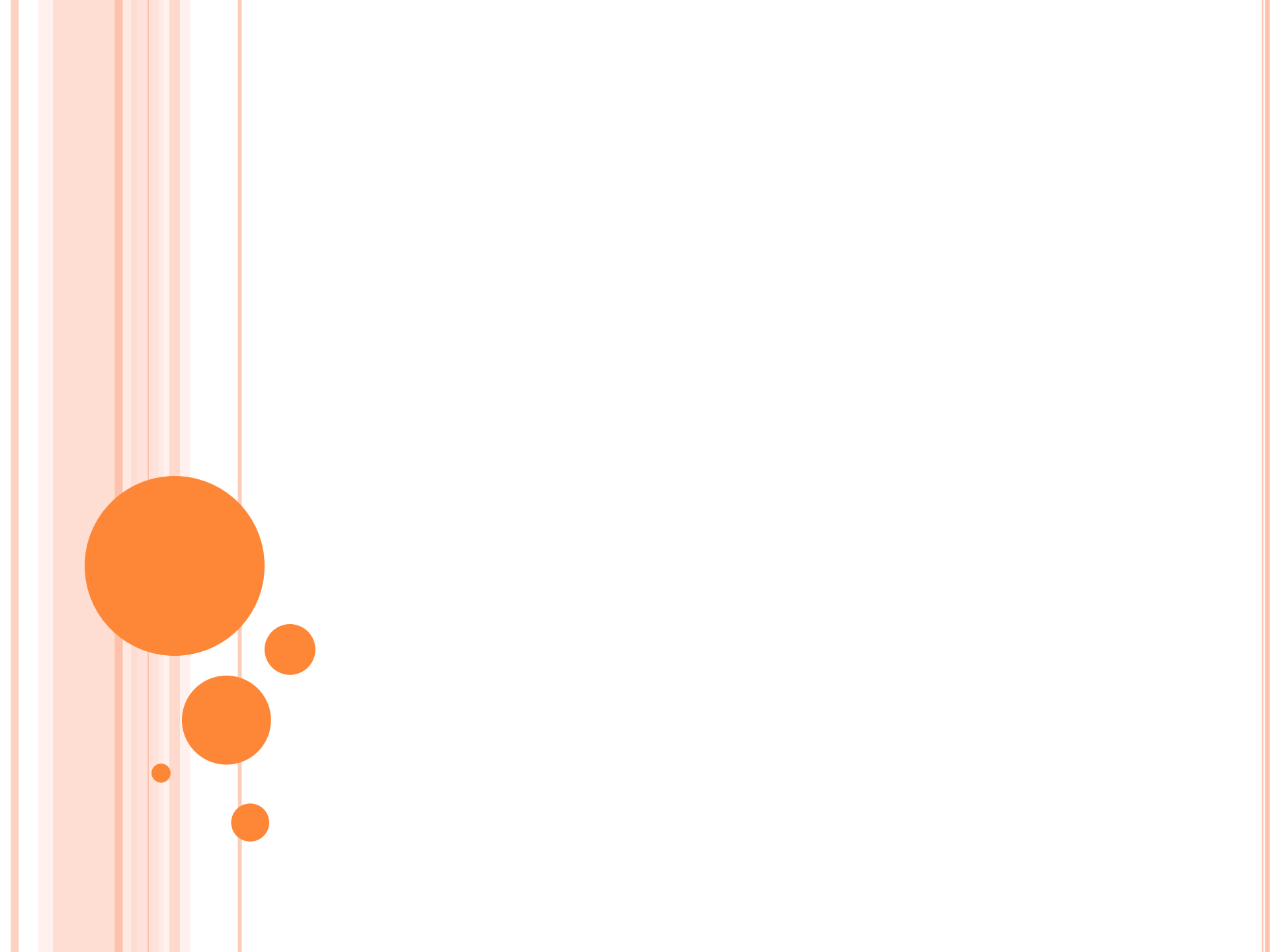
▪ **1237-41 рр.** – успішні походи Батия на Західну Русь:

- **1240 р.** – захоплення Києва

Напрямки походів

Сибір – Китай – Середня Азія – Закавказзя –
Половці – Русь

ЗОЛОТООРДИНСЬКЕ ЯРМО

Монгольська імперія була поділена на 4 округи – улуси. Батисеві дістався Зах. улус Джучі. Столиця: м. Сарай

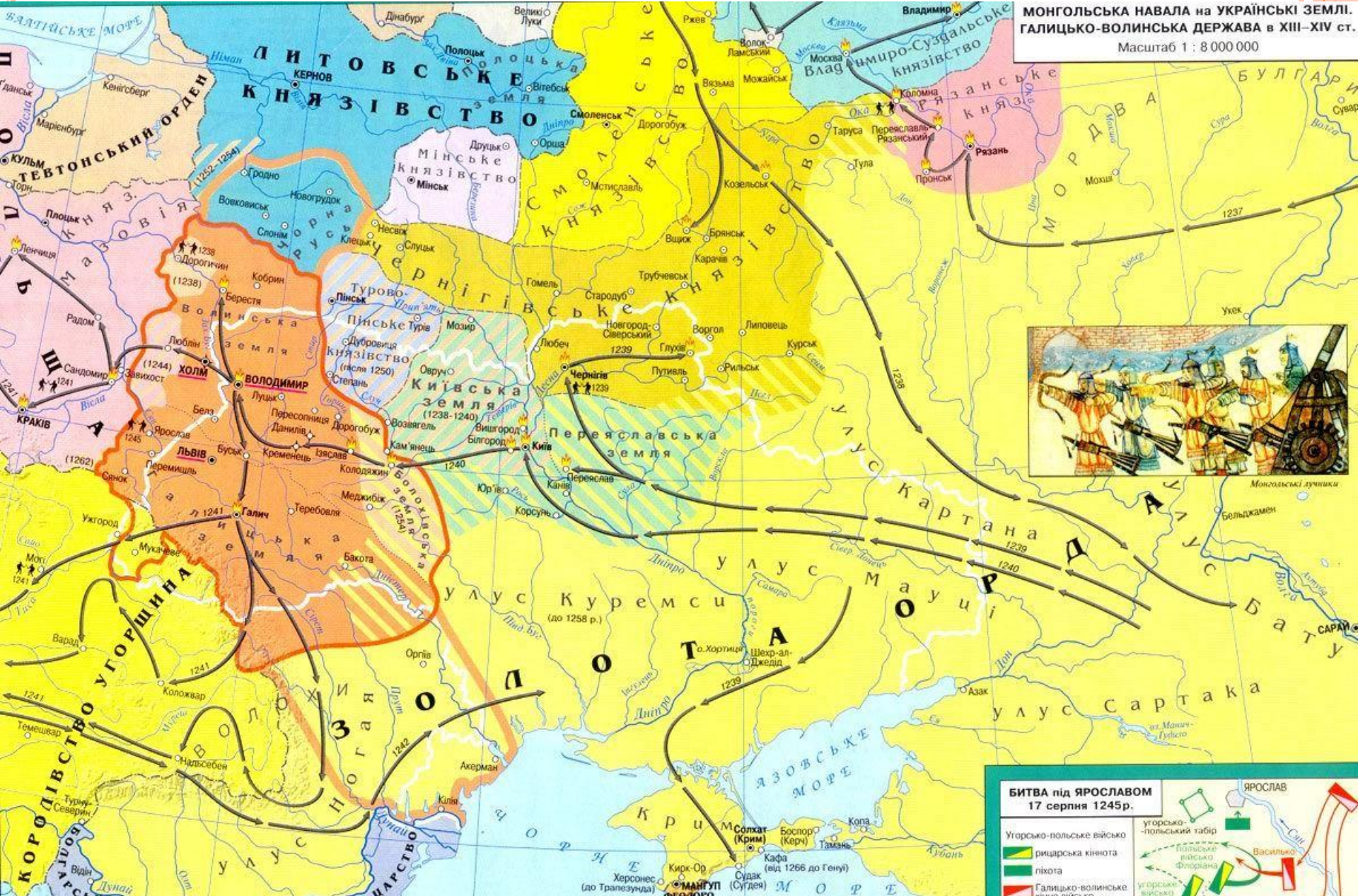
Сфери впливу монгольського іга:

- *Економічна:* встановлювалась данина – 1/10 всього майна, яку збирали **ординські намісники – баскаки** (в ГВК були відсутні).
- *Політична:* право управління територією підтверджував **ярлик – ханська грамота**.
- *Військова:* руські князі делегували свої війська на воєнні потреби хана

НАСЛІДКИ ОРДИНСЬКОГО ПАНУВАННЯ

- 1) Руйнація та падіння ролі міст
- 2) Демографічні втрати
- 3) Законсервування роздробленості
- 4) Запровадження системи підданства
- 5) Гальмування розвитку культури
- 6) Знищення руської еліти

→ Походи військ хана Батия в 1237-1242 рр.
 ☀ Міста, що найбільше постраждали від монгольської навали
 ✦ Міста, що витримали монгольську облогу
 🏰 Руські території, що управлялися монгольськими намісниками

🏰 Галицько-Волинська держава на початку князювання Данила Романовича (1238-1264 рр.)
 🏰 Території, придбані Данилом до Галицько-Волинської держави (із зазначенням років)
 🏰 Нетривалі придбання Данила Романовича (із зазначенням років)

🏰 Землі, втрачені Данилом Романовичем під тиском Литви (1254-1263 рр.) і монголів (1240-1242 рр.)
 🏰 Кордони Галицько-Волинської держави на початку князювання Юрія Львовича (1301-1308 рр.)

🏰 Столиці Галицько-Волинської держави:
 🏰 ХОЛМ за Данила Романовича
 🏰 ЛЬВІВ за Льва Даниловича
 🏰 ВОЛОДИМИР за Юрія Львовича
 --- Кордони держав і межі князівств та земель у другій половині XIII ст.

ЗАНЕПАД ГВК

Після смерті Данила Галицького князівством правили його нащадки: брат Данила Василько, Данилові сини Мстислав, Шварно і Лев, Васильків син Володимир. Вони намагалися продовжувати політику своїх батьків, розширювати і зміцнювати свою державу.

Галичина	Волинь
<p>Правління Лева Даниловича (1264–1301):</p> <ul style="list-style-type: none"> — приєднав до своєї держави Закарпатську Русь і Люблінські землі; — підтримував дипломатичні відносини з Німецьким орденом, Угорщиною, Чехією, Польщею, Литвою; — переніс столицю з Холму до Львова; — зберігав васальну залежність від Золотої Орди	<p>Правління Володимира Васильковича (1271–1289 рр.):</p> <ul style="list-style-type: none"> — приділяв увагу будівництву міст, замків, церков; — опікувався розвитком культури

Після смерті Лева Даниловича одноосібним правителем Галичини і Волині став його син Юрій.

Лев Данилович

Володимир
Василькович

Юрій I (1301-1308)

- Після смерті батька і Мстислава Даниловича об'єднав під своєю владою всі землі Галицько-Волинської держави
- Офіційний титул «Король Русі»
- Перенес столицю до м. Володимир
- **1303р.** – Галицька митрополія

Після смерті влада в державі перейшла до його синів Андрій та Лева (1308-1323).

Після їх смерті князівство перейшло до чоловіка їх сестри Юрія Болеслава

Юрій II Болеслав (1325-1340)

- *«Божою милістю князь і дідич Русі»*
- Підтримував **союзництво з Тевтонським орденом**
- Сприяв колонізації неосвоєних земель
- Активно сприяв покатоличенню бояр

Після отруєння боярами Юрія I влада в князівстві перейшла до його литовського зятя **Любарта**.

СУСПІЛЬНИЙ УСТРІЙ

Верстви

□ Привілейовані:

- князі – недоторкані особи, «Богом даний правитель»

- бояри

- дружинники

- духовенство

- «ліпші мужі» – основа міського патриціату

□ Не привілейовані:

- «горожани»

- селяни

- наймити

ГОСПОДАРСТВО КРАЮ

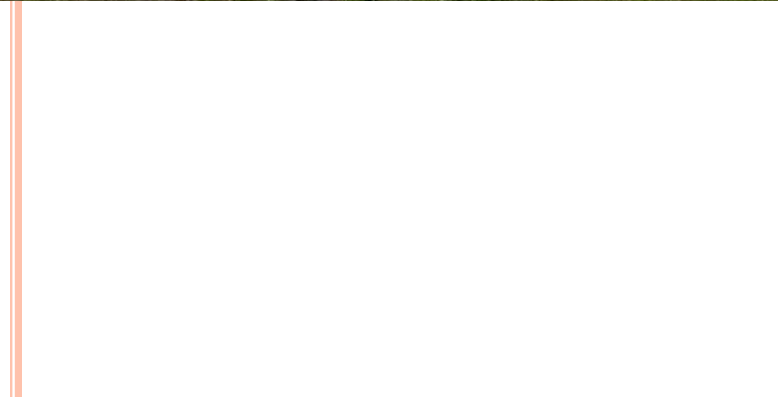
- Основа – с\г
- Ремесла: ковальство, гончарство, обробка деревини
- С\г культури: овес, жито, пшениця, ячмінь
- Найбільші торгівельні міста: *Галич, Холм, Львів, Володимир, Звенигород, Дорогочин, Теремовля, Белз, Перемишль, Луцьк і Берестя*

Розвиток культури

- Складова частина давньоруської культури. Поряд із цим мала власні самобутні риси та оригінальність
- Довела свою життєздатність, збагачуючись як у результаті внутрішнього розвитку, так і через вплив культур інших країн, не втрачаючи при цьому східнослов'янської специфіки
- Місце Галицько-Волинської Русі в історії української культури значною мірою визначалося особливостями соціально-економічного і політичного розвитку краю

ІСТОРИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

- Друга після Київської Русі велика держава на українських землях, яка продовжувала її культурні традиції
- Захистила від завоювання та асиміляції південну та західну гілки східних слов'ян, сприяла їхній консолідації та усвідомленню власної самобутності
- Після занепаду Києва стала центром економічного і політичного життя, який забезпечував високий рівень розвитку українських земель

ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

- I. Систематизувати пройдений матеріал
- II. Опрацювати пам'ятки мистецтва
(див. посібник)
- III. Опрацювати біографії персоналій
(матеріал буде розміщено в спільноті VK)

